

Krožno žago, kakor sploh vso mašino, gonimo z ameriškimi verigami. Te verige so neizrečeno pripravne za prenos moči in ne presega jih nobeno drugo sredstvo. Verige so originalno ameriškansko delo iz najboljšega materiala; napete so po zobatih kolesih in zato se ne morejo plaziti in drsati, kakor se to pri jermenih na pr. tolikrat zgodi. Veriga teče čisto na lahko, brez napetosti in zato tudi ležišča skoro nič ne trpé.

Priprava za freziranje stoji na levi spodnji strani mize, ter je na podstavo pritrjena. Tudi ta stroj je konstruiran po najnovejših izkušnjah, lahek in soliden.

Težki železni zamašnjak se suče sredi stojala; vsled tega je vsa mašina dokaj vztrajnejša in trpežnejša, kakor pa one, pri katerih so zamašnjaki na strani in prosto-ležeči.

Stroj za vrtanje in dolbljenje se postavi na mizo. Sveder je jeklen in teče v dvojnem ležišču, vlitim iz jednega kosa železa. Vrtalni stroj ima svojo posebno mizo, ki se more višje in nižje postavljati. Goni se samô s stopalom.

Žaga izkroževalka je grajena po čisto novih načelih. Napeta je jako energično, a vendar se lahko napetost na priprost način spreminja, povečava in pomajšuje ali pa celo ustavi, kar je zelo pripravno tedaj, ko menjavamo žago. List žage se giblje povsem navpično in ne v loku, kakor pri starih konstrukcijah; dolg sme biti do 280 milimetrov.

Tako nam podaja ta stroj na silno malem prostoru jako solidno in rabljivo sredstvo za obdelovanje lesa. Vsakemu malemu obrtniku, ki zmore troške zanj, bi ga toplo priporočali. Natančneje cenilnike pošiljata izdelovalca zastoj. Naslov: Fiedler und Faber, Fabrik für Holzbearbeitungsmaschinen. Leipzig, Lindenau 3.

Obrtnijske raznoterosti.

Obrtnijske zadruge v Avstriji. Na podlagi obrtne postave, z dné 15. marcija 1883. so se ustanovile pri nas za razne obrti posebne zadruge, katerih je bilo leta 1891. v vsej Avstriji 5113. Po posameznih kronovinah se zadruge tako-le razdelé:

	Število zadrug.
Nižja Avstrija	534
Zgornja Avstrija	666
Solnograško	109
Štajarsko	338
Koroška	82
Kranjsko	34
Primorsko	7
Tirolsko	295
Češko	1884
Moravsko	464
Šlezija	206
Gališko	435
Bukovina	44
Dalmacija	15
Skupaj	5113

Pred imenovano obrtnijsko postavo je bilo v Avstriji 2870 zadrug, a večina izmed teh brez pomena in le nekaj ostanek srednjeviških „cunftov“. Na Kranjskem jih je bilo 33.

— Organizacija zadrug pa še vedno ni dovršena. Od vseh naštetih zadrug jih je imelo l. 1891 le 2857, to je 56 procentov, shode pomagačev. le 808, to je 15 8 procenta, bolniške blagajnice, in celo le 195, to je 3 8 procenta, bolniške blagajnice za učence in 2657, to je 52 odstotkov zadrug je imelo odseke za razsodišče.

Velikanska hiša. Amerikanci presegajo na vse strani stare Evrope v raznih tehničnih iznajdbah in delih. Sedaj začenjajo v Čikagi graditi hišo, kateri ne bode para na celem svetu. Temelj ima podobo križa. Spodnji del poslopja bode 20 nadstropij visok a nad njim se bode držal stolp, v katerem bode še 14 nadstropij. Vsa zgradba bode 167 metrov visoka. Med posameznimi koti križa stojé posebna poslopja, le po 10 nadstropij visoka. Osemnajst vzdigalnih priprav bode stanovalcem na razpolaganje, da jim ne bode treba peš hoditi v posamezna nadstropja. Poleg teh bodo še 4 stopnjice skrbele za promet. — Bode pa li taka ogromna zgradba tudi lepa, o tem nam ne poročajo viri!

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1892. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi vzprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. s spričevalom, da se je pri kakem kovaču izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendije po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendije imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo o poštenem vedenju, in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike. Prošnje z le temi spričevali imajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1892. leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po postavi iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si ima za šolski čas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezni, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zato naj bi skrbela županstva, da do-

bode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Ivan Murnik,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,

začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. junija t. l., in sicer: 27. junija skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskavali podkovske šole, 28. junija pa za uče ce podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do 15. dne junija t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani

dne 1. maja 1892

Dr. Karol vitez Bleiweis.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

252.

9. Povest, svojstva, vulkanizovanje in poraba gutaperke. Balata.

Leta 1843 se je v Evropi poleg kaučuka prikazala jedna nova tvar, katera je kmalu v obrtu dobila veliko vrednost. Bila je to gutaperka, katera se kakor kaučuk napravi od rastlinskega mleka. Rastlinsko mleko, v katerem se kaučuk dobiva, nahaja se, kakor smo omenili, v mnogih rastlinah raznih familij, ali mleko, od katerega se gutaperka napravi, nahaja se samo v jedni rastlinske familiji, in to vzlasti v drevesu „Isonandra gutta“, katero raste v vzhodni Indiji in po Azijskem otočju. Gutaperka ima ista svojstva kakor kaučuk, samo jednega nima, in ta je, da ni elastična.

S Kitaja in vzhodne Indije so prinašali v Evropo že v poprejemnem času biče od gutaperke, no nobeden ni prašal, od česa so. Še le 1843. l. so prinesli s Singapura na Angleško večjo množino gutaperke, da opozoré obrtniški svet na to novo tvar. Do takrat niso niti domači ljudje v Aziji gutaperke mnogo cenili. Izdelavali so od nje samo toporišča sekiram. Kedar so v Evropi proučili gutaperko in osledili v njej izvrstnih svojstev, kmalu je zaslovela. Leta 1844 so poslali s Singapura v Evropo na poskus 100 kg gutaperke, da vidijo, ali se bode razpečala. Brzo so poprodali vso robo, in naslednjega leta so poslali 10.000 kg, a 1846. l. čez 300.000 kg, tako da so 1853. l. s Singapura izvozili že 700.000 kg gutaperke. Ta dobra prodaja je spodbola delavne ljudi, da se ogledajo po gozdih, kje bi našli to dragoceno drevo, na katero se do sedaj niso ozirali. Osledili so, da gutaper-

perino drevo raste od Singapura na sever vse do Penanga, pa tudi na Sumatri, Javi in Borneu, kakor tudi na drugem otočju. Ker so po gutaperki mnogo popraševali in se je dobro plačevala, hoteli so ljudje kar zagrabiti, in začeli so neusmiljeno sekati. Nobeden ni pomislil, da bi drevo samo narezal, kakor se ravna pri dobivanju kaučuka. Drevo, ki je raslo 50 do 100 let, uničili so na jeden mah. Ako vzememo, da drevo ne dá več kot 10 do 15 kg gutaperke, lahko preračunimo, koliko so v prvem času škode naredili pri drevju. Računajo, da so prva tri leta in pol posekali do 270.000 debel, da so dobili toliko gutaperke, kolikor se je na trg izvozilo. Tudi trgovci sami so se začeli bati, da utegne to koristno drevo pod zlo iti, ako se bode še dalje tako sekalo. Na to so posegli Angleži vmes.

Gutaperkino drevo raste najrajše na naplavljeni zemlji na podnožju malih bregov. Potegne se do 14, tudi do 24 m višine, in deblo mu meri v premeru do 2 m. Mleko dobivajo kakor pri kaučuku, samo napravljanje gutaperke je drugače kakor kaučuka. Mleko se brzo zasiri in napravi luknjasto gutaperko, katero z roko jemljó iz posode in gnjetó v hlebe, ki so po 10 do 20 kg težki.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V petnajsti (zadnji) seji dne 9. aprila poročajo v imenu odseka za letno poročilo deželnega odbora: 1.) Posl. Klein o § 8. B. „obrotni pouk.“ Poročilo govori o obrtnih strokovnih šolah in obrtnih nadaljevalnih šolah, o podporah in ustanovah za te šole ter o obrtno-šolskem nadzorstvu. Poročevalec v imenu odseka predlaga: I. § 8. črka B „Obrtni pouk“ se vzame na znanje.

II. Deželnemu odboru se naroča, uvaževati in v prihodnjem zasedanju poročati: a) Bi li ne kazalo, da se učenci, oziroma vsaj jeden del učencev nadaljevalne obrtne šole na c. kr. veliki realki v Ljubljani odkaže v pouk c. kr. strokovni šoli. b) Ali bi bilo priporočati, da se na tukajšnji c. kr. strokovni obrtni šoli tekom leta o primernem času ustanovi tečaj za krojaško obrt c) Ali bi bilo potrebno in mogoče, da se v povzdigo domačega zidarskega obrta ustanové podpore za zidarske učence in v koliki meri? d) Kako bi se popolnila obrtna strokovna šola s posebnim tečajem za plestarstvo in vrbarstvo. Predlogi se vzprejmo. 2.) Posl. Stegnar o § 9. „Ustanove“ in § 10. „Osobne stvari.“ Poročili vzameta se na znanje. 3.) Posl. Ogorelec o § 11. „Različne stvari“ ter v imenu odseka nasvetuje resolucijo:

Ponavljja se prošnja do vis. c. kr. vlade, naj državnemu zboru nasvetuje: 1.) Da se napravi v Ljubljani deželno nadsodišče za slovensko Štajersko, slovensko Koroško, Kranjsko, Goriško s Trstom in za Istro z laškim senatom; 2.) da se napravi v Ljubljani pravna akademija, oziroma juridična fakulteta s slovenskim učnim jezikom. Posl. Svetec podpira to resolucijo, ter pravi, da je le tako mogoča narodna enakopravnost v uradu, ako se izvede to, kar zahteva resolucija. Resolucija se vzprejme. Po tej točki vršila se volitev deželnega odbornika iz vsega zbora. Izvoljen je bil dr. Papež z 21 glasovi; dr. vitez Bleiweis dobil je 10, Žitnik 2 in dr. Tavčar 1 glas. Dr. Papež se zahvali na izvolitvi. Deželni predsednik baron Winkler odgovarja na interpela-